

ՈՒՂՂԵԼԻՔ

ՄԱՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի նախընթաց Ասացումս Ս. Եփրեմի
ԺԱ. ԺԲ. ԺԳ. և ԺԴ.

- Էջ 184 ր. տ. 8 ի ներքուստ ընթ. Այսպիսի
» » » » 6 » » սի ջնջելի է
» 185 ր. տ. 25 ի վերուստ ընթ. նի փխկ-
նայնի
» 188 ա. տ. 2 ի ներք. [յ] ջնջելի է
» » ր. » 13 ի ներք. ընթ. փակի
» 190 ա. ի յիշատակարանի ընթեռնելի է
այսպէս. անտփ խաղաղութեամբ և անց ար-
այտութեամբ երկնից արժանի լիցին
» 222 ր. տ. 8 ի վերուստ զկնի բառիս
ձրի, յաւելի է այս հասած. և զնկզ գերեմ
վարձնա՛մ մերով: Արք. նոցա պիղծփ գերեցին
ձրի,
» 222 ր. տ. 9 ի ներք. ընթ. հոռեացին
» 223 ա. ի ծանօթ (2) ընթ. ողղչին
Էջ 276 ա. տ. 5 ի վեր. ընթ. քառի
» » » » 8 » » զառի
» » » » 18 » » անհատաշնայն
» » ր. » 8 » » յաճախն մեզ
» » » » 17 » » զկնի բառիս ի զը-
յուխ զնելի է վերջակէտ
» » » » 17 ի ներք. ընթ. ի ցատումն
. . . Բարձրեացն
» » » 2 » » զկնի բառիս հարսն
յաւելի է անտեղ
» 277 ա. տ. 7 ի վեր. պիտի քիւրփ
» » » » 21 » » վերջիւնան
» » » » 23 ի ներք. ընթ. քեզ
» » » » 16 » » զկնի մի յաւելի է
լիցին
» » ր. » 7 ի վեր. ընթ. զհարուած
» 278 ա. տ. 1 ի վեր. ընթ. սղի
» » » » 4 » » Արդարեւ
» » » » 7-8 » » ընտանեա՛ւ ք
» » » » 9 » » ընչիսփ
» » » » 22 ի ներք. զկնի բառիս
զհանդարեացն զնելի է ստորակէտ
» » » » 21 ի ներք. զկնի բառիս
զյարանաւան զնելի է ստորակէտ
» » » » 19 » » յառաջքան զբառն
կանաւ զնելի է ստորակէտ
» » » » 2 » » ընթ. ցին
» » ր. » 20 » » ուղղակի յաղաւթս
» 279 ա. տ. 24 ի վեր. ընթ. միսիսարու-
րեաւթս

Ա.

1929-ը կը վերջանայ Հայ ժողովուրդի ծոցէն կոր-
զելով երկու մտաւորականներուն ալ կեանքը:

Ժամանակագրական կարգով ասոնց առաջինն է
Տիար Մուշեղ Վայկունի (Տօրթ. Փիլիսոփայութեան),
որ վախճանած է Պրբրի (ՍանՖրանչիսկօ) իր բարձ-
րահայեաց «Գիտական երկանոց Վայկունի»ի մէջ և
թաղուած Հիւմ. 16 ին:

Կ'արժէ որ խնամքով գրուի այս հայ գիտունին
կենսագրութիւնը: Տիար Էր Տրթ. Վայկունի
իրբեւ գիտուն: Հակառակ իր շատ փափուկ կուրծ-
րին, միշտ կը խորճէր ու կը խուզարկէր: Քրիէն
մինչեւ Պրբրիի համալսարանը, անուի զժուարու-
թիւններու յաղթելով կերտած էր ինքզինքը: Խորա-
պէս գիտնական միտք մը, որ զանձ մը եղաւ իրեն հա-
մար. իր գիտութիւնը բարեկեցիկ վիճակ մը առա-
նովից իրեն: Պրբրիի քարոզներին վրայ շինեց իր
տունը և աշխատանոցը. կը ստաշին գիւտը Թաւ-
թաւքէ Էսթան է, զոր կործմ հանեց խաղողի թի-
նէն, և վերջերս ալ բրած է զիւտ մը, Էլէքթրիք
Էէֆրէէէրէյթրի մէկ տեսակը: Վայկունի կ'իյնայ
գիտական խուզարկութեան պատէշին վրայ, 49
տարեկան երկար տան ամուրի տարեցաւ: Եւսոյ
ամուսնացաւ Ամերիկայի մը հետ:

Տիրած էր անգլիերէն լեզուին, շատ լաւ գիտէր
Ֆրանսերէնը: Սրտանց կը սիրէր իր ազգը. կը պաշ-
տէր հայ լեզուն. հայութեան արժանապատուութիւ-
նը կը խանդավառէր զինքն: Սիրահարն էր իր Մայ-
րենի եկեղեցւոյն: Ամէն գիտնական սիրուն տարօրի-
նակութիւն մը կ'ունենայ: Տրթ. Վայկունին ալ ունէր
տարօրինակութիւն մը հայերէն գրելու: 2էր սիրեր
մեր արդի աշխարհագրքը, թիւրքերէն տեսնելով ա-
տոր մէջ, թէ և կը խօսէր զայն: «Գրարար» կ'ըսէր
կ'երթար. բայց իր «գրարար» չէր պատկաներ հայ
մտանագրութեան ունէ շրջանին: Այնպէս կը մտա-
ծէր թէ հայերէնը գրուելու էր անգլիերէնի կամ
Ֆրանսերէնի թերականութեամբ: «The Raven»-ը
և Այլ թերթուածը ինչ զործը (Տպգր. Միսիսարեան,
Վիեննա), զոր հրատարակեց «Վասն-Հայրենեաց»,
կը բովանդակէ իր վարդապետութիւնը հայերէնի մա-
սին: Այս զործը յաշարման մըն է տարօրինակու-
թեան, որ կը վիայէ իր գիտնականի խուզարկու-
մարին, իր հատուկութեան անկեղծութեան, իր
խիտ երգիծանքին, իր վերացականութեան, և իր
զազափարատաշատ ու պարկեշտ հայորդիի նկարագրին:
Վայկունին չի հաւնիր մեր արդի աշխարհագրքը,
իրբեւ թիւրքերէնով աղճատուած հայերէն, բայց
ինքն իր այս զործին մէջ ուղղակի կը զործածէ
թիւրքերէն բառեր, ասացումներ, ուժգնութիւն և
յատակութիւն տալու համար իր քննադատական ու
երգիծական արտայայտութեանց:

Բ.

Երկրորդն է Համբարձում Երամեան, մարմնի աշ-
քերէն գուրկ, բայց մտքի աչքերով սրտան, ուսու-

ցիւ մը, որ վախճանեցաւ Ազերսանդրիոյ մէջ, Դեկտեմբեր 20, Ուրբաթ, Երաման, բոլոր խնայական կոյրերուն հետ, կրնար կրկնել ծանօթ առակը. Լաւ է Կոյր աչօք, քան Կոյր մօօք: Երաման իրրեւ դատարարակ եւ ուսուցիչ ուշագրաւ իրականութիւն մը եղաւ Հայաստանի նշանաւոր կեդրոններէն մէկուն մէջ, Վաճառ Հակոբակ իր բնակութեան այդ կենսական պահաւին, սերունդ մը կրթեց ան Վանի մէջ, հաւատարմով որ հայ ժողովուրդին ազգային գոյութեան երաշխիւն ու ապահովութիւնը կը կայանայ անոր զաւակներուն ազգային կրթութեան ու հայացի դատարարակութեան մէջ:

Իր վարժարանին պէտքերը Կ. Պոլիս բերին զինքն մեծ պատերազմէն յառաջ, իսկ առոր հետեւանքով յառաջ եկած դէպքերը նեանցին զինքն Եգիպտոս, ուր իր ժամանակը առաւ խմբագրելու իր Յաւարձանը իր կեանքին եւ գործունէութեան պատմութիւնը, որուն հրատարակութիւնը, ինչպէս որ կը կարդար Արեւի մէջ (Դեկտ. 25), սովորաբար մը եղած է իր սրտին, այնպէս որ իր մահէն երկու օր յառաջ յայտարարեք է, — «Ա՛յ կրնամ մեռնիլ հանգիստ սրտով, որովհետեւ հայ ժողովուրդին նուիրեցի կեանքիս պատմութիւնը»:

Մե՛ծ է Երամանի ծառայութիւնը իր ազգին իրրեւ ուսուցիչ եւ դատարարակ, եւ ուրախալի է որ Եգիպտոսի ազգային սնտուկը գնահատեց անոր ծառայութիւնը, ապահովելով իր ապրուստը Եգիպտոսի պանդխտութեան մէջ, եւ մահէն ետքն ալ պատուեց անոր յիշատակը «ազգային յուզարկաւորութեամբ» Ազերսանդրիոյ մէջ:

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԳՈՒՐԵԱՆ ՅՈՒՆԵԱՆ

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԸ K. B. E.

Մեծն Բրիտանիոյ Վեհափառ Թագաւորը ձորճ Ե. Ամանորի առթիւ բարեհաճեցաւ շնորհել Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր Բրիտանական Կայսրութեան Պատուակալ Ասպետութեան Բարձրագոյն Աստիճանը (Honorary Knight of the Most Excellent Order of the British Empire):

Վեհապետական այս գնահատումը Բարձր Քօմիտէութեան կողմէն յայտարարուեցաւ Պաղեստինի կառավարութեան պաշտօնական լրագրին (Official Gazette of the Gouvernement of Palestine, published by authority. Gazette Extraordinary) 1930 Յնվր. 1 Թիւի Յաւելումին մէջ (Supplement No. 1|1930):

Այս գնահատումը կապ ունի Ն. Ամեն. Սրբազնութեան Տիմանմալ Բանձնայութեան Յորելանին հետ, այնպէս որ երբ մէկ կողմէն բոլոր հայութիւնը իր անկեղծ յարգանքին ու համակրանքին հարկն ընծայեց Երուսաղէմի Հայ Պատրիարքին, Ն. Ամենապատուութեան Յորելանին առթիւ, միւս կողմէն գերիշխան պետութեան Վեհապետը, Օգոստոսիա թա-

գաւորն Անգլիոյ, իր բարձրագոյն եւ բարենշան գնահատումով պատուեց Յորելար Սրբազանը: Այս գնահատումը իրական հաճոյք պատճառեց նոյն իսկ անգլիական շրջանակներուն թէ՛ Լոնտոն եւ թէ՛ հոս Պաղեստին:

Ս. Երկրի պատրիարքներուն մէջ Դուբան Սրբազան առաջին հոգեւոր պետն է որ հաստատուեցաւ իր բարձր պաշտօնին մէջ Անգլիոյ Վեհափառ Թագաւորին հրովարտակով, եւ դարձեալ առաջին պատրիարքն է որ կը պատուուի Ն. Վեհափառութեան կողմէն Բրիտանական Կայսրութեան րադային աստիճաններու բարձրագոյնով:

Պատուոյ այս աստիճանը հաստատուած է 1917, Յունիսի մէջ, վարժարելու համար զինուորական եւ րադարային բոլոր ծառայութիւնները արանց եւ կանանց հաւատարմալ:

Բրիտանական Ասպետութեան կարգը հինգ աստիճաններ ունի, որոնց երկրորդը, այսինքն Knights Commander-ն է Ս. Պատրիարքին տրուածը, որով իրաւունք ունի Ան իր անուան կցելու K. B. E. սկզբնատուերը այդ աստիճանին:

Հինգ աստիճաններէն առաջին երկուրը ամենէն բարձրն է, եւ ատոնց պատուանշանն է արծաթէ աստղ մը, որուն կեդրոն կը կազմէ ոսկի մետալիօն մը, որ կը ներկայացնէ Բրիտանիոյ խորհրդանշանը (Բրիտանիա Նստած) շրջանակուած կարմրոսկ կիսուածով, որուն վրայ գրուած է «For God and the Empire» (Վասն Աստուծոյ եւ Կայսրութեան):

Այս պատուանշանը կը դրուի կուրծքին ծախակողմը. ունի զարդանիշ մըն ալ (badge), որ մէկ եւ երեք քառորդ մասնաչափ լայն ժապաւէնով մը կը կախուի վիզէն:

Վեհապետական գնահատումը Ս. Պատրիարք Հօր պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ Յունուար 2, ԵՇ. առաւ, ժամը 11ին, Ն. Վ. Բարձր Քօմիտէի կողմէն, Երուսաղէմի կառավարիչ Վսեմ. Քիթ Բօչի միջոցաւ:

Այդ օր, երեկոյեան ժամերգութենէն ետքը, Ս. Աթոռիս միարանութիւնը պատրիարարան զիմեց Լուսարարապետ Սրբազանի առաջնորդութեամբ եւ իր խնդակցութիւնն ու շնորհաւորութիւնը մատուց Ն. Ամեն. Սրբազնութեան: Պարբեր. Փոխանորդ Գեր. Մկրտիչ Նայ. Աղաւունքի հակիրճ ուղերձով մը թարգմանը հանդիսացաւ միարանութեան զգացումներուն: Իսկ Ս. Պատրիարք Հայրը ըսաւ թէ Վեհապետական պատիւը Ս. Աթոռին է աւելի. անոր մէջ Միարանութիւնն ալ բաժնի ունի. որովհետեւ երբ հիւանդ էր Ն. Վեհափառութիւնը՝ ջերմեռանդ աղօթք ըրիք Անոր առողջութեան համար, եւ յարգանքներով ողջունեցիք Ն. Վեհափառութեան դուստրը, Մէրի իշխանուհին, երբ այցելեց Ս. Յակոբ: Մազթներ որ մեր Սիրելի Վեհապետը ապրի առողջ եւ Ս. Աթոռը միշտ վայելէ Ն. Վեհափառութեան հովանաւորութիւնն ու համակրանքը:

Ս. Պատրիարքը ամէն կողմէ շնորհաւորութիւններ ընդունեցաւ: Անգլիայէն Սրբ Հէրպրթ Սամուէլ, Պաղեստինի առաջին Բարձր Քօմիտէրը, Պաղեստինի կառավարութեան պետական Ա. Քարտուղար Հ. լիւր, որ այժմ Լոնտոն կը գտնուի, Լօրտ Մէյքրս Ֆրեմին Ատենապետը Ա. Է. Պէյրհաւզ,